

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра історії України

**Методичні рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни «Історія
України та української культури» для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти першого року навчання спеціальності 081 Право**

Одеса-2021

УДК: 34:376:[94(477)+008(477)](076)

Ч-90

Друкується за рішенням вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 3 від 18 жовтня 2021 р.

Методичні рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти першого року навчання спеціальності 081 Право / Укладач В. М. Чумак. Одеса: Університет Ушинського, 2021. 31 с.

У методичних рекомендаціях подано програму курсу «Історія України та української культури», плани практичних занять зі списками літератури до кожної теми, питання для самоконтролю. Вміщено методичні вказівки щодо організації самостійної й індивідуальної навчально-творчої роботи, критерії оцінювання й форми контролю знань студентів, список рекомендованих джерел та літератури з курсу.

Рецензенти:

Михайлуца М. І., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету.

Савченко В. А., доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії країни Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Університет Ушинського, 2021 р.

© Чумак В. М., 2021 р.

1. Пояснювальна записка

Виклики сучасного суспільства і тенденції розвитку бакалаврських програм напряму «Право» актуалізують потребу підготовки майбутніх фахівців, які дотримуються верховенства права та здатні здійснювати професійну правничу діяльність, розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми у сфері права з розумінням природи і змісту його основних правничих інститутів, меж правового регулювання суспільних відносин.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є опанування здобувачами суті історичних процесів, що відбувалися в Україні від найдавніших часів до сьогодення, формування у них цілісного уявлення про вітчизняну історію, історичного мислення, патріотизму, національної самосвідомості, толерантності, орієнтованості на загальнолюдські цінності; засвоєння здобутків української матеріальної і духовної культури, усвідомлення ролі і місця вітчизняної культури у європейській та світовій культурній спадщині.

Сформувати мотивацію щодо використання набутих знань у професійній діяльності.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- факти, хронологію подій, основні поняття історії України; ідейно-політичні течії, програми політичних партій; біографії видатних політиків, державних діячів.
- закономірності історичного процесу на українських землях;
- усвідомлювати історичний досвід і уроки, місце і роль України в контексті європейської та світової історії.
- основні поняття світової та вітчизняної культури, здобутки матеріальної і духовної культури українського народу, творчість її видатних діячів.

уміти:

- самостійно мислити, неупереджено оцінювати історичні події, виявляти й аналізувати історичне підґрунтя проблем соціально-економічного, політичного, культурного, національного буття України; займатися просвітницькою діяльністю, брати участь у дискусіях на суспільно-політичні теми;
- аналізувати явища української культури у контексті європейської і світової культури і зв'язку з історичними умовами конкретного історичного періоду.
- застосовувати набуті знання з історії України й української культури у професійній, соціальній, культурній, повсякденній діяльності, орієнтуватися в розмаїтті суспільно-політичного й культурного життя, визначати своє місце в ньому.

Опановуючи зміст навчальної дисципліни, здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС (180 годин), з них на денній формі навчання 28 годин – лекції, 40 годин – практичні заняття, 10 – ІНДЗ, 102 години – самостійна робота здобувача; на заочній формі навчання 12 годин лекції, 6 годин – практичні заняття, 10 – ІНДЗ, 152 години – самостійна робота здобувача.

2. Програма навчальної дисципліни «Історія України та української культури»

Змістовий модуль 1. Історія України.

Тема 1. Вступ до дисципліни «Історія України та української культури».

Історія України та української культури як навчальна дисципліна. Предмет, мета і завдання, методологічні засади курсу. Історія як наука про закономірності розвитку людства. Основні концепції історичного розвитку. Місце історії України у всесвітній історії. Сутність поняття «культури». Форми культури. Функції культури. Типологія культури. Поняття світової та національної культури. Періодизація історії України й української культури. Джерела, їх класифікація, основна навчальна і наукова література. Місце і значення курсу «Історія України та української культури» в системі гуманітарної підготовки майбутніх фахівців у галузі права.

Тема 2. Доісторичний, ранньоісторичний та середньовічний періоди на території України.

Первісні люди на території України. Виникнення землеробства, скотарства і ремісництва. Матріархальні общини і виникнення племен. Племена трипільської культури. Побут і вірування стародавнього населення. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави. Розселення та заняття східних слов'ян. Виникнення державних об'єднань. Боротьба з кочівниками. Східні слов'яни на території України.

Передумови утворення держави на Русі. Зовнішня політика київських князів. Запровадження християнства. Політичний устрій, право, органи управління в Київській Русі. «Руська правда». Соціально-економічні відносини в Київській Русі. Історичне значення давньоруської держави.

Децентралізація Київської держави. Землі-князівства після поділу Русі: особливості політичного і соціально-економічного розвитку. Галицько-Волинське князівство. Боротьба з монголо-татарами. Українські землі під владою Золотої Орди. Західна Європа і Королівство Русь. Етнічний розвиток давньої Русі. .

Українські землі у складі Князівства Литовського. Загарбання Польщею Галичини. Включення Буковини до складу Молдавського князівства. Загарбання Закарпаття Угорщиною. Грюнвальдська битва та її значення.

Тема 3. Україна у ранній новий час (середина XVI-XVIII ст.).

Посилення наступу на українські землі польських феодалів. Люблінська унія і її наслідки для українського народу. Закріпачення селян. Полонізація української знаті. Берестейська церковна унія.

Виникнення козацтва. Заняття, побут, звичаї, воєнне мистецтво, морські походи козаків. Виникнення Запорізької Січі. Її устрій. Реєстрове козацьке військо. Роль українського козацтва в боротьбі українського народу проти агресії Туреччини і Кримського ханства. Козацько-селянські повстання під проводом К.Косинського, С.Наливайка. Битва під Хотиним. Народні рухи 20-х – 30-х рр. XVII ст. Культура України XVI – першої половини XVII ст.

Причини, характер, рушійні сили української національної революції середини XVII ст. Богдан Хмельницький. Перші перемоги на Жовтих Водах, під Корсунем. Розгром польсько-шляхетських військ під Пилявцями. Народні герої М.Кривоніс, І.Богун, Д.Нечай. Зборівська битва. Битва під Берестечком 1651 р. Події 1652 – 1653 рр.

Формування української державності в ході війни. Органи влади і управління. Зносини з сусідніми державами – Московським царством, Туреччиною, Молдавією, Швецією. Вхід України під протекторат Московської держави. «Березневі статті». Порушення царським урядом Переяславських угод.

Політичний устрій України у другій половині XVII – XVIII ст. Внутрішня і зовнішня політика гетьманів України. Українсько-польські, українсько-турецькі, україно-шведські зв'язки. Північна війна. Поразка І.Мазепи. Пилип Орлик і його Конституція. Скасування гетьманщини. Доля Запорізької Січі. Соціально-економічний розвиток України. Юридичне оформлення кріпосного права. Визвольна боротьба народних мас у другій пол. XVIII ст. Вхід Північного Причорномор'я та Правобережної України до складу Росії. Російсько-Турецькі війни 1768-1774 рр. Та 1787-1791 рр. Заселення і розвиток Півдня України. Захоплення західноукраїнських земель Австрією.

Тема 4. Українські землі у добу модернізації (XIX-поч. XX ст.)

Загальна характеристика періоду. Занепад феодально-кріпосницької системи в Україні у першій половині XIX ст. Здійснення реформ 60-х років. Розвиток капіталізму. Робітничий рух. Вплив Великої Французької революції на суспільно-політичний рух в Росії і Україні. Декабристи, масони. Діяльність

«Землі і волі» на Україні. Перші соціал-демократичні організації. Участь українців у загальноросійському революційному русі.

Передумови і основні етапи національного відродження в Україні. Кирило-Мефодіївське братство. Громадівський рух. М.П.Драгоманов.

Західноукраїнські землі під владою Австрії. Початок відродження української свідомості. «Руська трійця». Революція 1848 – 1849 рр. в Австро-Угорщині і її вплив на розвиток національного руху. Москвофільство і народовство. Зародження радикального напрямку національно-визвольного руху. Перші українські партії в Східній Галичині. .

Україна і світ на початку XX ст. Суспільно-політичний і національний рух. Виникнення українських політичних партій, їх програми. Столипінська реформа в Україні.

Тема 5. Україна у добу війни та революції (1914-1921 рр.)

Україна у першій світовій війні. Лютнева революція в Росії і проблема влади в країні. Виникнення Центральної Ради. Проголошення автономії України. Перші елементи української державності. III Універсал. Проголошення УНР. Війна Радянської Росії проти УНР. IV Універсал і проголошення незалежності України.

Переговори в Бересті та договір УНР з центральними державами. Прихід австро-німецьких військ на Україну. Переворот 29 квітня 1918 р. Українська держава гетьмана П.Скоропадського. Падіння гетьманського режиму. Створення Директорії, її склад, внутрішня і зовнішня політика. Об'єднання УНР і ЗУНР. Друга війна Радянської Росії проти УНР.

Утвердження УСРР. Боротьба з Денікіним. Радянсько-польська війна. Політика більшовиків в галузі економіки і культури. Національно-визвольний рух в західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР. Загарбання Буковини і Хотинщини Румунією. Вхідження Закарпаття до складу Чехословаччини.

Тема 6. Українські землі у міжвоєнний період (1921-1939 рр.).

НЕП в Україні. Відбудова народного господарства. Кооперативний рух. Прискорення формування адміністративно-командної системи. Україна і утворення Союзу РСР. .

Сталінська політика «соціалістичного штурму» УСРР – головний плацдарм форсованої індустріалізації. Колективізація українського села, методи її здійснення та соціально-економічні наслідки. Голодомор 1932-1933 рр. Геноцид щодо українського народу. Структура тоталітарної влади в УСРР. Репресивний характер політичного режиму в Україні.

Західноукраїнські землі під владою Польщі. Новітній український націоналізм. ОУН. Соціально-економічне й політичне становище українських земель у складі Чехословаччини й Румунії.

Тема 7. Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.).

Причини другої світової війни. Крах Версальсько-Вашингтонської системи мирних договорів. Західна Україна в колі геополітичних інтересів Німеччини і

Радянського союзу. Карпатська Україна. Англо-франко-радянські переговори у 1939 р. Пакт про ненапад між СРСР і Німеччиною.

Початок другої світової війни. Вступ радянських військ в Західну Україну. Радянізація краю. Початок війни між Радянським Союзом і Німеччиною. Оборонні бої 1941-1942 рр. Окупація теренів України військами Німеччини та її союзників. Нацистський окупаційний режим. Дві течії руху опору в Україні. Партизанський і підпільний рух. «Поліська Січ» Т. Бульби-Боровця. ОУН-УПА в роки війни. Звільнення українських земель від окупантів. Заклучний етап війни. Підсумки і уроки Другої світової війни.

Тема 8. Українська РСР у повоєнні роки (1945-1991 рр.).

Україна в системі міжнародних відносин. Відбудова народного господарства. Деформуючий вплив сталінщини на соціально-політичні процеси.

Перші кроки десталінізації суспільного життя. Спроби застосування економічних методів господарювання. Заходи в соціальній сфері. Початок діяльності «шістдесятників».

Наростання кризових явищ в другій половині 60-х – першій половині 80-х рр. Русифікація. Правозахисний рух. Дисиденти.

М.Горбачов, політика «перебудови» і Україна. Початок формування багатопартійності. Прийняття Декларації про державний суверенітет України.

Тема 9. Утвердження і розвиток незалежної і суверенної держави Україна (1991 – 2021 рр.).

Спроба державного перевороту в СРСР і Україна. Акт проголошення державної незалежності України 24 серпня 1991 р. Всеукраїнський референдум та його значення. Обрання Л. Кравчука Президентом України. Розпад СРСР і утворення СНД.

Розбудова незалежної української держави. Світоглядні основи національного державотворення та суспільного розвитку. Політичний розвиток України. Формування громадянського суспільства й політичної нації. Економічні проблеми. Міжнародна політика України. Революція Гідності: причини, сутність, наслідки. Збройна агресія Росії проти України. Анексія Криму. Конфлікт на Донбасі. Вибори Президента й Верховної ради 2019 р.

Сучасні суспільно-політичні й економічні процеси в Україні. Українці за межами України: чисельність, розміщення, політичні організації і релігійні центри.

Змістовий модуль 2. Історія української культури

Тема 10. Культура первісного суспільства й давніх цивілізацій на території України. Становлення і розвиток культури Київської Русі і Галицько-Волинського князівства.

Первісні культури доби палеоліту й мезоліту. Зародження первісних форм релігійних уявлень, мистецтва. Досягнення доби неоліту й енеоліту. Трипільська культура: особливості землеробства, тип, будова поселень,

керамічний посуд, кольори, символіка орнаменту. Культура кочових народів. Живопис і декоративно - прикладне мистецтво кіммерійців. Скіфська культура. Культові споруди. Зброя, зброя, ювелірні прикраси. Звіриний стиль. Культура сарматських племен. Античні міста-держави Північного Причорномор'я та їх культура. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян.

Культура Київської Русі й Галицько-Волинського князівства. . Запровадження християнства та його значення для еволюції культури. Походження давньоруської мови. Освіта і наука. Література, фольклор. Містобудівництво та архітектура. Особливості галицької архітектури. Ремесла. Культурні взаємовпливи Русі та племен Степу. Синтез у культурі Галицько-Волинської доби слов'янської спадщини і культурних зв'язків з Візантією, Західною і Центральною Європою та країнами Сходу.

Тема 11. Українська культура пізнього середньовіччя й раннього нового часу (сер. XIV – XVIII ст.).

Особливості культурних процесів литовсько-польської доби. Національно-культурні процеси у Великому князівстві Литовському. Традиції архітектури. Готичний стиль у культовій архітектурі. Оборонне будівництво. Відродження і поширення гуманістичних ідей у духовній культурі. Мова як засіб консолідації українського етносу. Література. Літописання. Початки кириличного друкарства.

Ренесансно-реформаційні ідеї в українській культурі другої половини XVI – XVII ст. Релігійна полеміка між православними і католиками. Виникнення та розвиток братств. Розвиток науки і освіти. Львівська братська школа, Острозька академія, Києво-Могилянський колегіум. Полемічна література. Літописання. Архітектура і мистецтво. Театр і драматургія. Народна творчість (пісенно-поетична творчість козацької доби). Розвиток філософської думки.

Піднесення національної культури у другій половині XVII - XVIII ст. Вплив козацького державотворення на формування національної свідомості. Утвердження у свідомості еліти понять «Україна» і «український народ».

Українське бароко – синтез художніх національних традицій і західноєвропейського стилю бароко. Феномен барокової свідомості. Розуміння мистецтва. Місце людини у світоглядній системі бароко.

Освіта. Педагогічна думка. Православні колегіуми, єзуїтські навчальні заклади. Львівський університет. Києво-Могилянська академія, її визначні представники. Гуманітарні наукові знання. Історична думка. Козацькі літописи (Самовидця, Григорія Граб'янки, Самійла Величка). Основні представники філософської думки. Філософія Григорія Сковороди і просвітницька філософія в Україні. Стан природничих і технічних знань.

Розвиток архітектури, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва. Видзначні архітектурні пам'ятки доби козацького бароко, рококо, класицизму. Творчість архітекторів І. Григоровича-Барського, Я. Погрібняка, В. Растреллі, скульптора І. Пінзеля. Музична культура. Музична освіта. Творчість композиторів М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя. Театр. Релігійна

та шкільна драма. Народна творчість. Думи, їх історична основа. Феномен кобзарства.

Тема 12. Українська культура кінця XVIII – поч. XX ст.

Особливості розвитку української культури у складі Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII- першій половині XIX ст. Національно-культурне відродження, періодизація, сутність. Освіта. Харківський, Київський університети. Львівська Технічна академія. Специфіка українського романтизму. Формування української літературної мови. Творчість Тараса Шевченка та її вплив на національне самоусвідомлення українського народу. І. Котляревський, П. Гулак-Артемівський, П. Куліш, Г. Квітка-Основ'яненко. Розвиток науки. Зростання зацікавленості історією України. М. Костомаров. «Історія русів». Природничі, науково технічні знання. Народна творчість. Фольклорне видання «Русалка Дністрова». Містобудування. Класицизм у живописі. Театральна справа. Музична культура.

Урядова політика у Російській і Австро-Угорській імперії щодо української культури у другій половині XIX – на початку XX ст. Освіта. Діяльність вчених-природознавців Д. Заболотного, Івана Пулюя, І. Мечникова. Історичні науки. М. Грушевський, Д. Багалій, О. Єфименко, Д. Яворницький. Мовознавство. Б. Грінченко, А. Кримський. Стан літератури і мистецтва на початку XX ст., його основні напрями (реалізм, модернізм: імпресіонізм, символізм, неоромантизм, футуризм). Літературна творчість І. Франка, П. Куліша, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, М. Коцюбинського, Л. Українки, В. Стефаника, В. Винниченка, М. Вороного. Модернізм, неокласицизм в архітектурі. Імпресіоністичний напрям у малярстві (А. Куїнджі, О. Мурашко, І. Труш). Заснування школи монументалістів М. Бойчука. Графіка Г. Нарбута. Музичне мистецтво. Творчість М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, С. Людкевича. Розвиток театального мистецтва. Українські меценати.

Культурні процеси в Україні у роки Першої світової війни і української революції. Культурна політика у добу Першої і Другої УНР, Гетьманату П. Скоропадського. Організація Української академії наук, її діяльність.

Тема 13. Культура радянської України.

«Червоний ренесанс»: коренізація (українізація) і культурне будівництво в УСРР у 1920-ті рр. Освітня політика радянської влади. Особливості літературного процесу. Письменницькі об'єднання «Вопліте», «Гарт», «Плуг» та ін. Українська радянська музична культура. Театральна справа в радянській Україні. Становлення українського кіномистецтва. Основні напрями образотворчого мистецтва. Стан освіти, науки мистецтва в західноукраїнських землях у 1920-ті рр.

Згортання українізації на початку 1930-х рр. Масові репресії проти діячів науки, культури, мистецтва. «Розстріляне відродження». Руйнація

визначних пам'яток архітектури. Затвердження архітектурного стилю «радянського псевдокласицизму». Культурне життя української еміграції.

Руйнація культурних установ, втрата культурних цінностей України під час нацистської окупації у роки Другої світової війни. Українське культурне життя в евакуації. Внесок української інтелігенції у Перемогу над нацистською Німеччиною.

Репресії проти української та інших національних культур у перші повоєнні роки. «Жданівщина» та її наслідки. Лібералізація культурного життя в умовах «відлиги». Літературна творчість української інтелігенції. Театральна справа в УРСР. Рух «шістдесятників» та їх визначні представники в царині культури. Українське музичне мистецтво. Кіномистецтво. Особливості радянської культурної політики у добу «застою». Діяльність Головліту в Україні. «Маланчуківщина». Русифікація освіти. Діяльність Головліту. Політико-ідеологічний зміст критики О. Гончара та його роману «Собор». Діячі культури – дисиденти. Політизація сфери культури у період «перебудови».

Тема 14. Культурні процеси в сучасній Україні.

Сучасна українська культура. Глобалізаційні процеси та їх вплив на культуру. Освіта та проблеми її реформування. Здобутки та проблеми української науки. Масова культура. Елітарна культура. Розвиток літератури. Л. Костенко, Ю. Андрухович, О. Забужко. Повернення творів «заборонених» письменників. Українське кіномистецтво. Телебачення. Театр. Музика. Спорт. Специфічні риси українського постмодерну. Українська церква і релігія в умовах постмодернізму.

Роль української діаспори у збереженні історико-культурної пам'яті і духовному відродженні України. Культурна праця української еміграції в Європі. Внесок українців Америки, Канади, Австралії у світову та українську культуру.

2. Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
1	<i>Дискусія «Київська Русь та її місце в історії українського народу»</i>	2	1
2	<i>Семінар «Державотворення на українських землях у ранньомодерну добу. Українська козацька держава»</i>	2	
3	<i>Семінар «Модернізаційні процеси й націотворення в Україні у XIX – на поч. XX ст.»</i>	2	
4	<i>Семінар «Перша світова війна. Українська революція і національний державотворчий процес (1917-1921 рр.)»</i>	2	1
5	<i>Семінар «Радянська Україна у добу НЕПу.»</i>	2	

6	<i>Семінар «Радянська модернізація України та її наслідки».</i>	2	1
7	<i>Семінар «Особливості сталінського тоталітарного режиму в Україні»</i>	2	
8	<i>Семінар «Західноукраїнські землі у міжвоєнний період»</i>	2	
9	<i>Семінар «Антинацистський рух опору в Україні у роки Другої світової війни»</i>	2	
10	<i>Семінар «Хрущовська «відлига» в Україні (1953 – 1964 рр.)»</i>	2	1
11	<i>Семінар «УРСР у період загострення кризи радянської системи. Дисидентський рух»</i>	2	
12	<i>Семінар «Проголошення та розбудова незалежної держави Україна»</i>	2	
13	<i>Круглий стіл «Історичний фронт» гібридної війни Росії проти України»</i>	2	1
14	<i>Семінар «Витоки української культури»</i>	2	
15	<i>Семінар «Культура Київської Русі й Галицько-Волинського князівства»</i>	2	
16	<i>Семінар «Українська культура за литовсько-польської доби. Традиції українського ренесансу»</i>	2	
17	<i>Семінар «Українська культура другої половини XVII- XVIII ст. Феномен українського бароко»</i>	2	1
18	<i>Семінар «Національно-культурне відродження в Україні (кінець XVIII - поч. XX ст.)»</i>	2	
19	<i>Семінар «Українська культура радянської доби»</i>	2	
20	<i>Семінар «Сучасна українська культура»</i>	2	
Разом		40	6

3. Плани практичних занять

1. Дискусія: «Київська Русь та її місце в історії українського народу» (2 год.)

П л а н

1. Утворення держави Київська Русь. Чи згодні Ви з норманською теорією походження давньоруської держави? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Розквіт Русі за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
3. Запровадження християнства на Русі і ваша оцінка його значення в історії українського народу.
4. Державний устрій, соціально-економічний лад Київської Русі. Внутрішня та зовнішня політика князів. Повсякденне життя людей у місті, селі.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 13

Додаткова: 11, 12, 16, 21, 29, 38, 46

2. Семінар: «Державотворення на українських землях у ранньомодерну добу. Українська козацька держава (середина XVI – XVIII ст.)» (2 год.)

П л а н

1. Як формувалися територія, органи влади української держави в ході визвольної війни?
2. Чи можна Віленську /1656р./, Андрусівську /1667р./ угоди та «Вічний мир» між Росією і Польщею вважати зрадою Москви свого українського союзника? Обґрунтуйте відповідь.
3. Чи могла існувати українська держава у складі Російської імперії? Розкрийте основні етапи нищення української державності царизмом.
4. Коли і чому Катерина II ліквідувала Запорізьку Січ?

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 13

Додаткова: 11, 12, 16, 21, 29.

3. Семінар: «Модернізаційні процеси й націотворення в Україні наприкінці XVIII – на поч. XX ст.» (2 год.)

П л а н

1. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австрійської (Австро-Угорської) й Російської імперій наприкінці XVIII – на початку XIX ст.
2. Українське націотворення імперської доби: методологічні зауваги, передумови, чинники, альтернативи, проєкти і реалії.
3. Суспільно політичні процеси. Українці у російському революційному й польському визвольному русі XIX – XX ст.
4. Українське суспільство на початку XX ст.: соціальні зміни, національна свідомість, політичні вимоги.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 29, 35, 48 (том I)

4. Семінар: «Перша світова війна. Українська революція і національний державотворчий процес (1917-1921 рр.» (2 год.)

П л а н

1. Початок української революції. Соціально-політичні альтернативи в Україні у 1917р. Утворення Центральної Ради. Проголошення УНР.
2. Українська Держава Павла Скоропадського: чи мала перспективи гетьманщина в Україні?
3. Відродження УНР. У чому причини усунення Директорії від влади?
4. Перемога національно-демократичної революції в Східній Галичині. ЗУНР.
5. Внутрішня і зовнішня політика Раднаркому УСРР. Причини і уроки поразки української революції.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 23 (кн. 1), 25, 26, 34, 48 (том 1), 49, 52

№ 5. Семінар: «Радянська Україна у добу НЕПу» (2 год.)

П л а н

1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР наприкінці 1920- на початку 1921 рр.
2. Запровадження нової економічної політики. Сутність НЕПу, його особливості в Україні.
3. Політична система радянського суспільства в УСРР у 1920-ті рр.
4. Кінець НЕПу. Причини його згортання, значення, історичний досвід.
5. Україна й утворення СРСР.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 23 (кн. 2), 25, 26, 48 (том 2), 49

№ 6. Семінар: «Радянська модернізація в Україні та її наслідки» (2 год.)

П л а н

1. Сутність та особливості індустріалізації в Україні.
2. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 рр.
3. Суспільно-політичне життя в радянській Україні у 1930-ті рр. Конституція УРСР 1937 р
4. Повсякденне життя людей в Україні у 1930-ті роки
5. Наслідки радянської модернізації України.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 23 (кн. 2), 25, 26, 48 (том 2), 49

№ 7. Семінар: «Особливості сталінського тоталітарного режиму в Україні» (2 год.)

П л а н

1. Феномен тоталітаризму та його радянського різновиду у 1930-ті рр.
Національний вимір тоталітарного режиму в Україні.
2. Масовий терор і репресії як засіб управління радянським суспільством.
Політичні процеси кінця 1920-х – 1930-х рр.
3. Опір населення України сталінізму.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 23 (кн. 2), 25, 26, 48 (том 2), 49

№ 8. Семінар: «Західноукраїнські землі у міжвоєнний період» (2 год.)

П л а н

1. Українські землі у складі Польщі.
2. Українські землі у складі Чехословаччини. Карпатоукраїнська державність.
3. Українські землі під владою Румунії.
4. Український інтегральний націоналізм 20-х – 30-х рр.: ідеологія, політика, практика .

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 7, 12, 20, 21, 25, 26, 48 (том 2)

№ 9. Семінар: «Антинацистський рух опору в Україні (1941-1944 рр.)» (2 год.)

П л а н

1. Україна в завойовницьких планах фашистської Німеччини.
2. Німецький окупаційний режим на території України. План «Ост».
3. Радянський партизанський і підпільний рух на окупованій території України у 1941-1944 рр.
4. «Поліська Січ» Т.Бульби-Боровця: програма, стратегія, діяльність.
5. ОУН-УПА у 1941-1945 рр.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 2, 11, 12, 17, 20, 21, 22, 23 (кн. 2), 26, 32, 34, 48 (том 2), 43, 45

10. Семінар: «Хрущовська «відлига» в Україні» (2 год.)

П л а н

1. Смерть Сталіна. Початок десталінізації радянського суспільства.
2. XX з'їзд КПРС і його рішення. Засудження культу особи Сталіна.
3. Реформування економіки й управління. Курс на побудову комунізму.
4. Суспільно-політичне та культурне життя України за часів хрущовської «відлиги». Шістдесятники.
5. Зміни в міжнародній політиці у другій половині 50-х – першій половині 60-х рр.
6. Крах політики реформ. Особистість М. С. Хрущова в історичній літературі.

Л і т е р а т у р а

Основна: 1, 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 22, 23 (кн. 2), 48 (том 2)

11. Семінар: «УРСР у період загострення кризи радянської системи. Дисидентський рух» (2 год.)

П л а н

1. Міжнародні процеси «застійної» доби.
2. Економічні реформи 1960-х рр. та їх наслідки. Наростання кризових явищ в економіці.
3. Політико-ідеологічна криза радянського ладу.
4. Суспільно-політичне життя. Конституція УРСР 1978 р.
5. Дисидентський рух: течії, вимоги, форми і методи боротьби.

Л і т е р а т у р а

Основна: 1, 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 11, 12, 20, 21, 22, 23 (кн. 2), 47, 48 (том 2)

12. Семінар: «Проголошення та розбудова незалежної держави Україна (1991-2021 рр.)» (2 год.).

П л а н

1. Становлення владних структур в незалежній Україні. Дерадянська політична система.
2. Прийняття Конституції 1996 р. Суспільно-політичні процеси в Україні 1991-2014 рр.

3. Соціально-економічний розвиток України у 1991-2014 рр.
4. Міжнародне становище і зовнішня політика України.
5. Міжнаціональні відносини, культурне та релігійне життя в Україні.
6. Революція Гідності: причини, характер, наслідки.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 4, 5, 7, 11, 12, 20, 21, 22, 23 (кн. 3), 46, 48 (том 3)

13. Круглий стіл: «Історичний фронт» гібридної війни Росії з Україною: міфи і реалії» (2 год.)

Питання для обговорення.

- Гібридна війна Росії проти України і світу: причини, прояви, цілі.
- Яке місце у цій війні відводиться «історичному фронту»?
- У чому суть російських історичних міфів щодо минулого України і української державності?
- З якою метою кремлівське керівництво фальсифікує історію України і українсько-російських відносин?
- Якою має бути відповідь наукової й освітянської спільноти в Україні на фейки російської пропаганди?

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 10, 12, 13

Додаткова: 4, 5, 7, 11, 12, 20, 21, 22, 23 (кн. 3), 42, 46, 48 (том 3)

14. Семінар: «Витоки української культури» (2 год.)

П л а н

1. Культура стародавнього населення України. Трипільська археологічна культура: поширення, характерні ознаки.
2. Номадичні культури в українських землях (кіммерійці, скіфи, сармати).
3. Культура грецьких колоній Північного Причорномор'я.
4. Слов'янська доба в культурі українських земель.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,16,18,19,27,28,29,30,38,46

**15. Семінар: «Культура Київської Русі й Галицько-Волинського князівства»
(2 год.)**

П л а н

1. Запровадження християнства у Київській Русі та його значення для еволюції культури.
2. Писемність, освіта, література, наукові знання, архітектура, образотворче та прикладне мистецтво, музика Київської Русі.
3. Соціокультурні процеси та мистецькі здобутки Галицько-Волинського князівства.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,18,19,27,28,29,30,38

16. Семінар: Українська культура за литовсько-польської доби. Традиції українського ренесансу» (2 год.)

П л а н

1. Ренесансно-реформаційні ідеї в українській культурі.
2. Освіта, наука, книгодрукування, просвітницька діяльність братств, література, музика, театр, архітектура та образотворче мистецтво.
3. Феномен козацької культури.
4. Діалог та взаємодія національних культур у Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій, особливості розвитку культури народів українських земель під владою Молдавського та Московського князівств, Османської імперії, Угорщини.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,18,19,27,28,29,30,38

17. Семінар: «Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. Феномен українського бароко» (2 год)

П л а н

1. Суспільно-політична ситуація в Україні у другій половині XVII - XVIII ст. та її вплив на українську культуру.
2. Розвиток освіти і науки.
3. Літописання і література, усна народна творчість, музична і театральна культура, архітектура, живопис епохи бароко.

4. Особливості розвитку культури народів України у період Гетьманщини, російського та австрійського панування.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,18,19,27,28,29,30,38

18. Семінар: «Національно-культурне відродження в Україні наприкінці XVIII – на поч. XX ст.» (2 год.)

П л а н

1. 1.Феномен українського національно-культурного відродження в контексті європейської історії: сутність, періодизація.
2. Освіта та наука, «Просвіти», наукові товариства, український літературний процес, театр, музика, національний стиль в архітектурі та образотворчому мистецтві у XIX ст.
3. Культурні процеси в українських землях у роки Першої світової війни й Української революції.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,18,19,27,28,29,30,38

19. Семінар: «Українська культура радянської доби» (2 год.)

П л а н

1. «Червоний ренесанс»: українізація (коренізація) у культурному будівництві 1920-х рр.
2. «Великий погром» української культури у 1930-ті рр. Трагедія покоління «Розстріляного відродження».
3. Українська культура у роки Другої світової війни.
4. Культура радянської України у повоєнні роки. Феномен «шістдесятництва».
5. Стан культури в західноукраїнських землях у 1930-ті роки. Культурне життя міжвоєнної української еміграції.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,10,13,14,15,18,19,24,27,28,29,30,37,38,39,41

20. Семінар: «Сучасна українська культура» (2 год.)

П л а н

1. Постмодерна культура: визначальні риси сучасного українського соціокультурного простору.
2. Реформування системи освіти в Україні.
3. Розвиток української літератури, кіномистецтва і театру, образотворчого і музичного мистецтва.
4. Особливості культурного життя національних меншин.
5. Культурно-мистецькі здобутки української діаспори.

Л і т е р а т у р а

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14

Додаткова: 6,7,8,10,13,14,15,18,19,27,28,29,30,37,38,39,41

5. Самостійна робота

6.1. Методичні рекомендації з організації самостійної роботи

Самостійна робота студентів має за мету більш глибоке засвоєння ними теоретичних та аналітичних основ курсу, розвиток творчого мислення, набуття навиків та вмінь у самостійному виборі різних методів пізнання. Самостійна робота тісно узгоджується з лекційним курсом і проводиться за усіма основними темами.

Самостійна робота передбачає конкретні визначені викладачем питання теми, які студент готує самостійно. Форми організації самостійної роботи залежать від складності окремих тем та навчальних можливостей груп та студентів. Пропонуються наступні форми: самостійне опрацювання вказаної наукової літератури, її реферування, обговорення на колоквіумах, перевірка отриманих знань на контрольних роботах.

Працюючи самостійно слід скористатися підручниками, посібниками, рекомендованою літературою, науково-довідниковими виданнями, можливостями Інтернету. Обов'язковою умовою самостійної роботи є застосування знань, набутих при вивченні інших тем курсу, а також інших історичних дисциплін. Важливим є посилення на історичні джерела та наукову літературу.

В процесі самостійної роботи слід проявляти творчість і вміння відстоювати власну точку зору. Основну увагу слід звертати на центральну проблему вивчення історії рідного краю – взаємозв'язок регіональної історії з загально історичними процесами, подіями і явищами.

6.2. Кількість годин на самостійну роботу, форми контролю

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
1	Вступ до навчальної дисципліни «Історія	8	8,75	

	України та української культури».			
2	Доісторичний, ранньоісторичний та середньовічний періоди на території України.	7	9.75	Індивідуальні, групові співбесіди, усне опитування, перевірка проблемних завдань
3	Українські землі у ранній новий час (середина XVII-XVIII ст.)	7	9.5	
4	Україна у добу модернізації (XIX-поч. XX ст.)	8	10.75	
5	Україна у добу війни та революції (1914-1921 рр.).	7	9.75	
6	Українські землі у міжвоєнний період (1921-1939 рр.).	7	15.5	
7	Україна у Другій світовій війні (1939-1945 рр.).	7	10	
8	Українська РСР у повоєнні роки (1945-1991 рр.).	7	12	
9	Утвердження і розвиток незалежної і суверенної держави Україна (1991р. – 2021 р.)	7	11.5	
10	Культура первісного суспільства та давніх цивілізацій на території України. Становлення і розвиток культури Київської Русі й Галицько-Волинського князівства.	7	11.5	
11	Українська культура пізнього середньовіччя й раннього нового часу (сер. XIV- XVIII ст.)	7	11.5	
12	Українська культура кінця XVIII –поч. XX ст.	8	10.5	
13	Культура радянської України	7	10	
14	Культурні процеси в сучасній Україні.	8	11	
	Разом	102	152	

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (реферат, есе)

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (ІНДЗ) визначається як вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, дослідницького, яке використовується в процесі навчання і завершується на етапі підсумкового екзамену або заліку з даної навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини навчального матеріалу, відповідно до програми, його систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення і практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни, розвиток навиків самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ - це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Структура реферату припускає наявність таких обов'язкових елементів:

- 1) вступна частина, яка передбачає розкриття актуальності даної проблеми, формулювання теми, визначення цілі і конкретизація завдання роботи та розкриття основних її положень;
- 2) теоретичне обґрунтування — виклад базових (фундаментальних) теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- 4) основні результати роботи та їхній аналіз і обговорення - подаються кількісні (статистичні) і якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз.
- 5) висновки;
- 6) список використаної літератури.

Структура творчої роботи (есе) довільна.

Оцінка за ІНДЗ виставляється на завершальному занятті (практичному, семінарському) з курсу на підставі попереднього ознайомлення викладача з його змістом. Можливий також захист завдання у вигляді усного виступу студента на семінарському занятті з тієї ж тематики, що і виконана робота. Оцінка за ІНДЗ - обов'язковий компонент екзаменаційної оцінки (диференційованою заліку, заліку) вона враховується при підведенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Вагомість ІНДЗ в загальній оцінці з дисципліни «Історія України та української культури» - 10 балів.

Здобувач при виконанні ІНДЗ повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат.

Академічний плагіат — оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

7.1. Орієнтовні теми ІНДЗ (рефератів, есе)

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Історичні портрети видатних людей України (на вибір)		
2	Побут і повсякденне життя людей в Київській Русі (в Гетьманщині, радянській Україні 1920-х рр. і т. п. – на вибір)		
3	Укласти словник-довідник основних понять і термінів історії і культури доби модернізації і національного відродження України (Київської Русі, Гетьманщини і т.п - на вибір)		
4	Культурний феномен Одеси ХІХ ст.		
5	Державотворення в Україні доби національно-демократичної революції 1917-1921 рр.: порівняльний аналіз		
6	Жінка 1920-х: місце у суспільстві, жіноче повсякдення.		
7	Людина в умовах тоталітаризму: стратегії виживання.		
8	Остарбайтери: український вимір.		
9	Трагедія Голокосту у політиці пам'яті в Україні		
10	Релігія і церква у незалежній Україні.		
11	Війни Росії проти України початку ХХ – першої чверті ХХІ ст.: порівняльний аналіз.		
12	Донбас і Крим: місце у модерному національному проєкті.		
13	Постать Петра Могили в релігійному та культурному житті України		
14	Григорій Сковорода – геній українського бароко		
15	Літературна дискусія в радянській Україні 1920-х рр.		
16	Сучасні молодіжні субкультури в Україні		
17	Архітектурні пам'ятки Одеси		
18	Літературна Одеса		
19	Традиційні культура і побут поліетнічного населення Одещини.		
	Разом	10	10

8.Програмові питання до підсумкового екзамену

1. Первісне суспільство на теренах України, його характеристика та періодизація. Перші люди, їх стоянки, заняття, побут.
2. Кіммерійці, скіфи, сармати. Антична колонізація Північного Причорномор'я.
3. Розселення, матеріальна та духовна культура слов'ян.
4. Утворення давньоруської держави. Перші київські князі, їх військові походи та реформаторська діяльність.

5. Правління князя Володимира Великого. Акт хрещення Русі, історична зумовленість і значення процесу християнізації держави.
6. Розквіт Київської Русі. Ярослав Мудрий, його внутрішня та зовнішня політика.
7. Етніми «Русь» та «Україна». Історичне значення давноруської держави.
8. Політична роздробленість України-Русі. Галицько-Волинська держава у XII-XIV ст. Князь Данило Галицький, його внутрішня та зовнішньополітична діяльність.
9. Українські землі у складі Великого князівства Литовського (кінець XIV – середина XVI ст.).
10. Люблінська унія, її наслідки для українських земель.
11. Берестейська унія. Доля уніатської церкви в Україні.
12. Причини й обставини виникнення українського козацтва. Запорізька Січ, її політико-соціальний та військовий устрій.
13. Боротьба українського козацтва з Кримським ханством і Османською імперією.
14. Виникнення братств, їх внесок до культурно-освітнього розвитку та визвольної боротьби в Україні.
15. Ідейні передумови, причини, характер та рушійні сили української національної революції середини XVII ст.
16. Становлення української козацької держави, її політико-правовий статус.
17. Переяславська рада та «Березневі статті» 1654 р., їх наслідки для України.
18. Становище України у другій половині ХУІІ ст. Руїна.
19. Гетьманування Івана Мазепи. Участь України у Північній війні.
20. Конституція Пилипа Орлика, її історичне значення.
21. Посилення колоніальної політики Російської імперії щодо України. Обмеження та ліквідація її автономних прав у ХУІІІ ст.
22. Вхідження Північного Причорномор'я та Правобережної України до складу Росії наприкінці ХУІІІ ст.
23. Україна у складі Російської імперії у першій половині ХІХ ст. Національне відродження: сутність, періодизація.
24. Кирило-Мефодіївське братство, його програмні документи, діяльність та значення.
25. Початок національного відродження в Галичині у кінці ХУІІІ – першій половині ХІХ ст. «Руська трійця».
26. Українці у загальноросійському й польському визвольному русі у ХІХ ст.
27. Скасування кріпосного права в Наддніпрянській Україні. Реформи адміністративно-політичного управління 60-70-х років ХІХ ст. та їх наслідки для українських земель.
28. Український національно-визвольний рух у 60-90-х рр. ХІХ ст. на Україні.
29. Суспільно-політичний і національний рух в Наддніпрянській Україні на початку ХХ ст. Утворення українських політичних партій.
30. Революція 1905-1907 рр. і Україна.
31. Аграрна політика П.Столипіна, її економічні та політичні наслідки в Україні.

32. Перша світова війна та Україна.
33. Лютнева революція 1917 р. і Україна. Утворення Центральної Ради, її соціальна база, партійний склад, політична програма.
34. Жовтневий більшовицький переворот у Петрограді та проголошення III Універсалом Української Народної Республіки. IV Універсал. Проголошення незалежності УНР.
35. Проголошення радянської влади у Харкові. Соціальна база радянської влади в Україні.
36. Українська гетьманська держава П. Скоропадського.
37. Влада Директорії УНР. Причини її падіння.
38. Посилення національно-визвольного руху в західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР.
39. Встановлення радянської влади в Україні. Зовнішня й внутрішня політика УСРР у 1919-1920 рр.
40. Україна в роки НЕПу. Голод 1921-1922 рр.
41. Політика українізації, її природа, стратегія і наслідки.
42. Здійснення індустріалізації й колективізації в Україні, їх соціально-економічні й політичні наслідки.
43. Утвердження сталінського тоталітарного режиму у 30-ті рр. в підрадянській Україні.
44. Соціально-економічне й політичне становище західноукраїнських земель у 20-30-ті рр. Утворення та діяльність ОУН.
45. Західна Україна у колі геополітичних інтересів фашистської Німеччини і Радянського Союзу напередодні та на початку Другої світової війни.
46. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Окупаційний режим.
47. Антинацистський рух Опору на окупованій території України у 1941-1944 рр.
48. Українська РСР у післявоєнні роки (1945-1955).
49. Соціально-економічні та культурні перетворення в західних областях України у післявоєнні роки (1945-1955).
50. Україна після смерті Й. Сталіна. Хрущовська «відлига».
51. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті (друга половина 60-х – середина 80-х рр.).
52. Правозахисний, дисидентський рух в Україні у 60-х – 80-х рр.
53. Україна в часи «перебудови». Зростання активності суспільства.
54. Розбудова незалежної української держави.
55. Революція Гідності. Сучасна суспільно-економічна та політична ситуація в Україні.
56. Релігія та церква в незалежній Україні.
57. Українці за межами України: чисельність, розміщення, політичні організації й релігійні центри. Роль сучасної української діаспори у збереженні історико-культурної пам'яті і духовному відродженні України.
58. Культура первісного суспільства і давніх цивілізацій на території сучасної України.
59. Культура Київської Русі.

60. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави.
61. Особливості розвитку культури українського народу у складі Литовської-Руської держави
62. Розвиток української культури у XVI – першій половині XVII ст. Діяльність Острозького та Лаврського культурних осередків.
63. Українська культура ранньомодерної доби (XVII – XVIII ст.). Українське бароко.
64. Культура України у добу модернізації й національного відродження в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.).
65. «Червоний ренесанс»: українізація 1920-х років і культурне будівництво в радянській Україні.
66. Вітчизняна культура в умовах утвердження тоталітаризму у 1930-ті рр. «Розстріляне відродження».
67. Стан української культури в західноукраїнських землях під владою Польщі, Чехословаччини і Румунії у 1921 – 1939 рр. Культурне життя української еміграції у міжвоєнний період.
68. Основні тенденції розвитку української культури в УРСР у повоєнні роки (1945 – 1980-ті рр.).
69. Культурні процеси в сучасній Україні. Взаємозв'язок української і світової культур.
70. Внесок України у європейську і світову культуру.

9. Критерії оцінювання.

9.1. Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Історія України», яка за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше 60. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а підсумовуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох питань білету усного екзамену.

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1–5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6–10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі

11–15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16–20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

9.2. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 A)	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
Добре (82-89 B)	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
Добре (74-81 C)	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–20	0–100
Тема 1	0–8	0–70			
Тема 2	0–9				
Тема 3	0–8				
Тема 4	0–9				
Тема 5	0–9				
Тема 6	0–9				
Тема 7	0–9				
Тема 8	0-9				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	

10.Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Баран В. Україна: новітня історія (1945-1991). Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2003. 670 с.
2. Бойко О.Д. Історія України. 7-е вид. Київ: Альма-матер, 2018. 720 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації

XIX – XX століття. Київ: Yakaboo, 2019. 653 с.

4. Грицак Я. Подолати минуле: Глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 432 с.
5. Історія української культури. Курс лекцій. [URL:https://uahistory.co/compendium/history-of-ukraine-culture-lections/](https://uahistory.co/compendium/history-of-ukraine-culture-lections/)
6. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; За заг ред. О. Ю. Павлової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
7. Кислюк К. В. Українська культура 1 чверті ХХІ ст.: повороти модернізаційних перетворень. 2-ге вид., стер. Київ: Кондор-Видавництво, 2018. 196 с.
8. Культурологія: Навч. посібник / За ред. Т. Б. Гриценка, С. П. Гриценка, А. Ю. Кондратюка. Київ: ЦУентр навчальної літератури, 2007. 392 с.
9. Кордон М. В. Історія української культури. Київ: Просвіта, 2017. 336 с.
10. Литвин Володимир. Історія України. Підручник. 2-ге доопрацьоване та доповнене видання. Київ, 2008. 813 с.
11. Магочій Роберт Павло. Історія України. Київ: Критика. 2007. 639 с.
12. Новітня історія України. 1914 – 1945 рр.: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівського ун-ту імені Івана Франка, 2018. 340 с.
13. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків, 2016. 494 с.
14. Попович М. Нарис історії культури України. Київ: АртЕк, 1998. 728с.
15. Юрій М. Ф. Історія України: навчальний посібник для студентів неісторичних факультетів всіх рівнів освіти. Київ: Кондор, 2007. 249 с.
16. Яковенко Н. Нарис середньовічної та ранньомодерної історії України. Вид 4-е. Київ: Часопис «Критика», 2009. 584 с.

Додаткова література

1. Веселовська Г. І. Український театральний авангард. Київ: Фенікс, 2010. 368 с.
2. Війна і міф. Невідома Друга світова / За заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2016. 272 с.
3. Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Цивілізаційна історія України: Нариси. Київ: ТОВ УВПК «ЕксОБ», 2006. 632 с.
4. Гриценко О. А. Президенти і пам'ять: політика пам'яті президентів України (1994-2014): підґрунтя, послання, реалізація, результати. Київ: «К.І.С.», 2017. 1136 с.
5. 25 років незалежності України: нариси історії творення нації і держави. Київ: Ніка-Центр, 2016. 796 с.
6. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. Київ: Довіра, 2006. 703 с.

7. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник / Автори: В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трощинський та інш.; За ред. В. Б. Євтуха. Київ: Альтапрес, 2011. 304 с.
8. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ: Фенікс, 2007. 296 с.
9. Іванов В. М. Історія держави і права України: підручник. Київ.: КУП НАНУ, 2013. 892 с.
10. Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні: Навч. посіб. / Медвідь Л. А. Київ: Вікар, 2003, 304 с.
11. Історія Одеси / Колектив авторів. Голов. ред. В. Н. Станко. Одеса: Друк, 2002. 560 с.
12. Історія України: Хрестоматія / Упор. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2013. 1056 с.
13. Історія української архітектури / Ред. В. І. Тимофієнко. Київ: Техніка, 2003. 472 с.
14. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд. В. І. Білик та інш. Київ: Вища школа, 2000. 607 с.
15. Калакура О. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ю. Ментальний вимір української цивілізації. Київ: Генеза, 2017. 560 с.
16. Карпов А. В. Язычество, христианство, двоеверие: религиозная жизнь Древней Руси в IX - XI веках. СПб: Алатея, 2008. 184 с.
17. Капась І. А. Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941 – 1953 рр.): монографія / наук. ред. Т. В. Вронська: Нац. Акад. наук України, Ін-т історії України. Київ: К.І.С., 2016. 208 с.
18. Корінний М. М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. Київ: Україна, 2000. 184 с.
19. Кушнір В. Г. Народознавство Одещини. Навч. посібник. Одеса: Гермес, 1998. 245 с.
20. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. Київ, 1997. 360 с.
21. Крим від античності до сьогодення: історичні студії. Київ: Інститут історії України НАН України, 2014. 707 с.
22. Крим в умовах суспільно-політичних трансформацій (1940-2015). Збірник документів і матеріалів. 2-е вид. / Упоряд.: О.Г.Бажан . Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. 1092 с.
23. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Київ: Темпора, 2013. Кн. 1. 504 с.; Кн 2. 628 с.; Кн. 3. 2013. 388 с.
24. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917 – 1933: Поезія-проза-драма-есеї / Упорядкував, передм., післямова Ю. Лавріненка. Післямова Є. Сверстюка. Київ: Смолоскип, 2002. 984 с.
25. Литвин В. Україна: міжвоєнна доба (1921-1938). Київ: Альтернативи, 2003. 512 с.

26. Литвин В. М. Україна у війнах і революціях XX століття. 1914 -1945 роки. Закономірності державотворчого процесу. Київ: Наукова думка, 2012. 395 с.
27. Лукань В. Г. Історія українського мистецтва. Курс лекцій. Івано-Франківськ: видавець Третяк І. Я., 2010. 192 с.
28. Наєнко М. К. Художня література України: Від міфів до модерної реальності. Київ: Просвіта, 2008. 1063 с.
29. Народження країни. Від краю до держави. Назва, символіка, територія і кордони України / Авт. кол.: К. Галушко, А. Гречило, С. Громенко, Г. Єфименко, М. Майоров. Упоряд. К. Галушко. Харків, 2016. 525 с.
30. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. Київ: АТ «Обереги», 2003. 144 с.
31. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 141 с.
32. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. «-ге стереотипне видання. Київ: Наукова думка, 2005. 53 с.
33. Палій О. Збагнути Росію. Свідчення очевидців. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. 399 с.
34. Перша та друга світові війни в історії людства (до 100-річчя Першої і 75-річчя початку Другої світових воєн). Київ: Пріоритети, 2014. 316 с.
35. Плохій С. Козацький міф. Історія і націєтворення в епоху імперій. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018. 488 с.
36. Плохій С. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 512 с.
37. Протас М. О. Українська скульптура XX століття. Київ: Інтертехнологія, 2006. 278 с.
38. Раевский Д. С. Мир скифской культуры. Москва: Языки славянских культур, 2006. 600 с.
39. Роготченко О. О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. Київ: Фенікс, 2007. 608 с.
40. Розмови про Україну. Ярослав Грицак – Іза Хрусалінська. Пер. з польської Богдани Матіяш. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 360 с.
41. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX – XXI ст. Київ: Інтертехнологія, 2006. 278 с.
42. Сила м'якого знака, або Повернення Руської правди. Вид. четверте, стереотипне / За заг. ред. Лариси Івшиної. Київ: Видавництво ПрАТ «Українська прес-група», 2013. 799 с.
43. Слюсаренко А. Г., Патриляк І. К., Боровик М. А. Україна в роки Другої світової війни. Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ, 2009. 447 с.

- 44.Смолій В., Кульчицький С., Якубова Л. Донбас і Крим: місце у модерному національному проєкті. Аналітична записка. Київ: Інститут історії України, 2016. 66 с.
- 45.Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. Київ: Дуліби, 2015. 584 с.
- 46.Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів: Прадавня Україна, Русь і походження українців / Авт. кол.: М. Відейко, О. Комар та інш.; Упоряд. К. Галушко. Харків, 2016. 352 с.
- 47.Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР / Упорядник Вахтанг Кіпіані. Харків: Vivat, 2020. 686 с.
- 48.Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси в 3 т. / Інститут історії України НАН України. Відп. ред. В.А. Смолій. Том 1. Українські проєкти в Російській імперії / Верстюк В. Ф., Горобець В. М., Толочко О. П. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2004. 504 с.; Том 2. Радянський проєкт для України / Гриневич А. В., Даниленко В. М., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є. Київ: Наукова думка, 2004. 528 с.; Том 3. Новітній український державотворчий процес / Кульчицький С. В., Парахонський Б. О. Київ: Наукова думка, 2004. 327 с.
- 49.Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг. ред. Г. Єфіменка; Авт. кол.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Харків, 2017. 352 с.
- 50.Українські митці у світі. Матеріали до українського мистецтва ХХ ст. / Автор-упорядник Г. Г. Стельмашук. Львів: Апріорі, Львівська національна академія мистецтв, 2013. 520 с.
- 51.Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А. П. Пономарьова, Т. В. Косміної, О. О. Боряк. Київ:»Либідь», 1991. 637 с.
- 52.Українська революція 1917-1921 років: погляд із сьогодення. Київ: Ін-т національної пам'яті, 2013. 656 с.
- 53.Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. Київ: Оберіг, 2003. 575 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт.
URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт
URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 3.Інституту історії України НАН України: офіційний сайт URL:
www.history.org.ua
4. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт.
URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
5. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт.
URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>

